

شعر و ترانه در موسیقی

رأید کسائی

سرشناسه: کسائی، ناهید

عنوان و نام پدیدآور: شعر و ترانه در موسیقی / ناهید کسائی.

مشخصات نشر: تهران: غیوری، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۲۱۰ ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۵۳۹-۸۱-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: ترانه‌های ایرانی -- تاریخ و نقد موضوع: Songs, Iranian -- History and criticism

موضوع: موسیقی ایرانی -- تاریخ و نقد موضوع: Music, Iranian -- History and criticism

موضوع: موسیقی آوازی -- ایران موضوع: Vocal music-- Iran

موضوع: موسیقی محلی ایرانی -- تاریخ و نقد موضوع: Folk music -- Iran

موضوع: سرودهای ملی و انقلابی ایرانی موضوع: National songs -- Iran

موضوع: ترانه‌های محلی ایرانی -- تاریخ و نقد موضوع: Folk songs, Iranian -- History and criticism

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۶ش ۵ک PIR۳۹۸۹

رده بندی دیویی: ۸۶۱/۰۴۰۹

شماره کتابشناسی ملی: ۵۳۵۱۵۶۴

شعر و ترانه در موسیقی

ناهید کسائی

چاپ اول: ۱۳۹۷ شمارگان: ۲۰۰ نسخه

لیتوگرافی: آرمانسا، چاپ: اصلانی، صحافی: آزاده

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۵۳۹-۸۱-۳

تهران، خیابان انقلاب، خیابان لبافی نژاد، بین خیابان فخر راز و

خیابان دانشگاه، کوچه اسلامی، بن بست دوم شماره ۶

تلفن: ۹۱۲۱۰۹۸۵۷۵ - ۰۲۶۴۰۰۰۶۶۴

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

فهرست

۱۱	پیشگفتار
۱۳	مقدمه مؤلف
۱۷	بخش اول
۱۷	۱-۱-۱ تاریخچه ترانه و ترانه سرایی در ایران
۲۶	۱-۱-۲ تاریخچه سر آوایی و انتشار ترانه های ملی
۲۸	۱-۱-۳ پاره ۱ از کیش ها در زمینه گردآوری ترانه ها
۲۹	الف: ترانه های ملی
۳۰	ب: ترانه های محلی
۳۳	بخش دوم
۳۳	سخنی چند درباره ترانه های ملی
۳۳	۱-۲-۱ خاستگاه ترانه های ملی
۳۴	۱-۲-۲ وزن ترانه های ملی، وزن ایرانی است
۳۷	۱-۲-۳ ترانگ
۴۱	۱-۲-۴ پاره هایی دیگر از ویژگی های فنی ترانه های ملی
۴۲	۱-تعریف هجادر ترانه
۴۳	۲-وزن ترانه
۴۶	۳-شطر ترانه
۴۶	۴-مقیاس وزن
۴۷	۵-پایه
۴۷	۱-۵-۲ فلهویات
۴۹	بخش سوم
۴۹	ترانه های فولکلوریک

- ۴۹ ۱-۳-۱ ترانه های عامیانه فولکلوریک
- ۵۱ ۱-۳-۲ پاره ای مختصات فنی و هنری شعر عامیانه
- ۵۱ اول: وزن
- ۵۲ الف: وزن های کوتاه
- ۵۲ ب: وزن های بلند
- ۵۲ هفت: هجایی، هشت هجایی:
- ۵۳ رزن: رده الی دوازده هجایی:
- ۵۴ دوم: قافیه
- ۵۶ ۱-۳-۳ کاربرد ترانه های عامیانه
- ۵۶ ۱- ترانه های شاد و سرور
- ۵۷ ۲- ترانه ی نوروزی
- ۵۸ ۳- ترانه های دعا و نیاز
- ۵۸ ۱- خورشید خانم آفتاب کن
- ۵۸ ۲- اسپند و اسپنددونه
- ۵۹ ۴- عاشقانه ها
- ۵۹ ۵- ترانه هایی که هنگام کار خوانده می شود
- ۶۰ ۶- ترانه ی خرمن کوبی
- ۶۱ ۱-۳-۴ انواع ترانه های محلی و جایگاه کاربردی آنها
- ۶۱ الف- ترانه های بزمی
- ۶۲ ب: ترانه های روستایی
- ۶۲ ۱-۳-۵ ترانه های محلی ایران
- ۶۳ الف) محلی از نظر فرم
- ۶۴ ب) موسیقی محلی از لحاظ وزن
- ۶۴ پ) کلمات اشعار ترانه های محلی
- ۶۴ ۱-۳-۶ ترانه های روستایی و محلی از نظر رابطه موسیقی با کلام
- ۶۶ الف- موسیقی فارس

ب- ترانه های شهری و انواع آن	۶۷
۱- ترانه های توصیفی و ستایشی	۶۸
۲- ترانه های عشقی	۶۸
۳- ترانه های پند آمیز	۶۹
۴- ترانه های عرفانی	۶۹
۵- ترانه های میهنی یا سیاسی	۷۱
۶- ترانه های شکوایی	۷۲
۷- ترانه های انتقادی	۷۳
۸- ترانه های طنز و هزل	۷۴
۹- ترانه های کردگانه	۷۴
۱- ۳- ۷ تجربه های برجسته معاصران در شعر فولکلوریک	۷۶
الف) پربا	۷۶
۱- ۳- ۸ امثال و حکم	۷۷
۱- ۳- ۹ لغزها و چیستان‌ها (چیستان اسباب ضرر)	۷۷
سوم: مضمون (درون مایه های ترانه)	۷۷
بخش چهارم:	۸۱
۱- ۴- ۱ تصنیف و مختصری درباره آن	۸۱
۱- تصنیف های عاشقانه	۸۱
۲- تصنیف های شیدا	۸۲
۳- تصنیف های استاد ملک الشعرای بهار	۸۲
فهرست تصنیف های بهار	۸۳
الف- مرغ سحر، ناله سر کن	۸۴
ب- فتح تهران	۸۵
ج- سرود ملی	۸۵
بخش اول	۸۹
۲- ۱- ۱ اساس پیوند شعر و موسیقی	۸۹

- ۹۴ ۲-۱-۲ میزان بندی اشعار
- ۹۹ بخش دوم
- ۹۹ ۲-۲-۱ بر بال شعر، بر بال موسیقی
- ۱۰۱ بخش سوم
- ۱۰۱ ۲-۳-۱ از کتابخانه‌ها تا فروش
- ۱۰۲ ۲-۳-۲ فرهنگ‌های جهانی و شعر معاصر
- ۱۰۳ الف چشم انتظار بود، شاعر بزرگ متولد می‌شود
- ۱۰۶ ب) شعر اه‌رر از فرزند شعر کهن پارسی
- ۱۰۹ ۲-۳-۳ سستی ریایو به نام شعر
- ۱۱۵ بخش چهارم
- ۱۱۵ ۲-۴-۱ فرهنگ بومی، فرهنگ جهانی
- ۱۱۶ ۲-۴-۲ جنبش ادبی
- ۱۱۷ ۲-۴-۳ اشراف بر جهان پیرامون
- ۱۱۹ بخش پنجم
- ۱۱۹ ۲-۵-۱ بحران مخاطب، یک واقعیت، نه وهم
- ۱۲۱ ۲-۵-۲ دیالوگ یعنی اعتراف، مونولوگ یعنی پنهان ماندن
- ۱۲۵ ۲-۵-۳ شعر امروز، شعر بی مخاطب!
- ۱۲۹ بخش اول
- ۱۲۹ ۳-۱-۱ موسیقی و شعر
- ۱۳۰ ۳-۱-۲ تاریخچه‌ی موسیقی
- ۱۳۲ ۳-۱-۳ تاریخچه‌ی موسیقی شرقی
- ۱۴۷ بخش دوم
- ۱۴۷ ۳-۲-۱ ترانه به عنوان هنر مکتوب "در موسیقی امروز ایران
- ۱۵۵ بخش سوم
- ۱۵۵ ۳-۳-۱ ویژگی‌های کلام ترانه سنت گرا و ترانه‌ی نوین فارسی
- ۱۵۹ ۳-۳-۲ جریان ترانه سنت گرای فارسی

- ۳-۳-۳ ویژگی‌های زبانی و ادبی جریان سنت گرای فارسی ۱۶۰
- الف- استفاده از قالب‌های تلفیقی ۱۶۰
- ب- متکی بودن اوزان ترانه به ملودی ۱۶۱
- پ- نبود تنوع در صنایع ادبی ۱۶۱
- ت- محدود بودن تصاویر شعری و غالب بودن تفکر سبک "بازگشت" بر آن ۱۶۳
- ث- محدود بودن واژگان شعری و بسامد بالای بعضی از واژگان ۱۶۴
- ج- گرایش به استفاده از "زبان رسمی" در ترانه ۱۶۵
- ۳-۳-۴ ویژگی‌های فکری و محتوایی ترانه‌ی سنت گرای فارسی ۱۶۷
- ۳-۳-۵ جریان ترانه نوین فارسی ۱۷۰
- ۳-۳-۶ ویژگی‌های ادبی و ادبی جریان ترانه‌ی نوین ۱۷۱
- الف- گرایش به استفاده از قالب‌های خاص همچون چهارپاره و مثنوی ۱۷۱
- ب- تغییر دستگاه واژگانی با وجود عناصر واژگانی جدید و نو شدن زبان ۱۷۱
- پ- وجود قوافی معیوب در این زمینه ۱۷۲
- ت- استفاده از زبان محاوره ۱۷۲
- ث- استفاده از کنایه‌ها، ضرب‌المثل‌ها و تکیه کلام‌های عامیانه ۱۷۳
- ج- استفاده از بیان استعاری و نمادین ۱۷۴
- چ- تحول در تشبیه ۱۷۶
- ۳-۳-۷ ویژگی‌های فکری و محتوایی ترانه نوین فارسی ۱۷۷
- بخش چهارم ۱۸۱
- ۳-۴-۱ موسیقی در ایران و ترانه سرایی در ادبیات فارسی ۱۸۱
- ۳-۴-۲ زبان ترانه ۱۸۲
- ۳-۴-۳ شعر و ترانه‌ی امروز ۱۸۴
- الف) خلق کلامی موزون و ساخت موسیقی بر مبنای آن ۱۸۷
- ب) خلق یک قطعه موسیقی و نشاندن کلام بر آن ۱۸۷
- پ) پدید آمدن هم‌زمان ملودی و کلام ۱۸۸
- ۳-۴-۴ ترانه و موسیقی ۱۸۸

- الف) ترانه‌ی ریتمیک ۱۸۸
- ب) ترانه‌ی ملودیک ۱۸۸
- ۳-۴-۵ ساختار اصلی ترانه‌ی امروز ۱۸۹
- ۳-۴-۶ وزن ترانه‌ی امروز ۱۹۰
- بخش پنجم: ۱۹۱
- ۳-۱-۱ موسیقی ترانه و ترانه در موسیقی ۱۹۱
- ۱-۲-۲ زمزمه‌های یک شب صد ساله ۱۹۲
- واپسین گفتار ۱۹۵
- فهرست منابع ۲۰۱

پیشگفتار

«واژه باید خود شعر واژه باید خود باران باشد»

ترانه بدون ریتم، وزن، هارمونی و آهنگ معنا و هویت چندانی ندارد بنابراین ترانه‌ای خوب است که قابلیت این را داشته باشد که با موسیقی خوبی همراه شود. در واقع یک ترانه خوب راهنمای آهنگ‌ساز در انتخاب ملودی است. ترانه‌ای دلنشین و صمیمی خواهد بود که ریتم و موضوع آن با آهنگی که برای آن ساخته شده هم‌حوازی داشته باشد و این مهم‌ترین ویژگی یک ترانه خوب است.

با همه کوشش‌های شایسته‌ای که برای بنیان نهادن انواع موسیقی بی-کلام در ایران انجام می‌شود، هنوز موسیقی با کلام است که در فرهنگ شنیداری ایران حرف اول را می‌زند. شعر و موسیقی از گذشته‌های دور تاکنون، حامل یکدیگر بوده و پیام همدیگر را به گوش توده‌های مخاطب رسانده‌اند. ساختارهای درونی جملات موسیقی ما با جملات زبان گفتاری هماهنگ و الگو گرفته از آن است. متقابلاً نیز زبان گفتاری از نظام آوایی موسیقی بهره می‌گیرد و این دو هنر به قول قدما مثل شیر و شکر در هم

آمیخته‌اند. سنت خنیاگری گذشته ایران زمین، هنرمندانی را می‌پرورد که شاعر، موسیقی‌دان، خواننده، نغمه پرداز و حتی گاه سازنده «ساز» دست خویش بوده‌اند. موسیقی، شعر و سرود پدیده‌هایی هستند که پس از گذشت هزاران سال تجربیات تاریخی نصیب اقوام پیش رفته و متمدن می‌شود.

(محمدی ۱۳۸۳)